

Полчанінова І. Л.,
канд. екон. наук,
доцент кафедри туризму і готельного господарства;
Осьмачко В. С.,
магістрант,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТСЬКОЇ ІНДУСТРІЇ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Найважливішою умовою і запорукою ефективного функціонування підприємств туристської індустрії і є їх стійкість [1]. У найзагальнішому сенсі під стійкістю підприємства туристської індустрії слід розуміти його здатність до ефективного функціонування в даний момент часу, а також в найближчій і віддаленій перспективі при постійно мінливих умовах зовнішнього середовища.

Проведене дослідження наукових основ і проблем сталого розвитку дозволяє зробити висновок, що економічна стійкість діяльності підприємств туристської індустрії не отримала всебічного дослідження. Наразі не повністю сформована єдина методологія формування і трактування змісту категорії «економічна стійкість туристського підприємства», вимагає уточнення система показників, які характеризують її параметри з позиції оцінки, діагностики, контролю і цілеспрямованого коригуючого впливу.

Необхідність і актуальність забезпечення стійкої роботи підприємства туристської індустрії обумовлюється наступними причинами: нестійка робота підприємства може привести до банкрутства, що веде або до ліквідації, або до реорганізації підприємства; брак у підприємства необхідної стабільності в роботі веде до зниження платоспроможності і недовіри з боку партнерів, що істотно обмежує можливості підприємства мати достатні фінансові ресурси, необхідні для забезпечення безперервного процесу простого і розширеного відтворення; низька стійкість роботи підприємства зазвичай негативно впливає на якість турпослуг, що є неприпустимим для підприємства, що бажає отримувати конкурентні переваги на ринку; висока ймовірність провалів в роботі підприємства веде до зниження надійності його роботи, в кінцевому рахунку збільшення витрат на формування турпродуктів та їх подорожчання.

Показано, що одним із способів забезпечення надійної і стійкої роботи підприємства туристської індустрії виступає прогнозування, призначення якого, по суті, полягає в передбаченні різних негативних проявів у зовнішній і внутрішньому середовищі підприємства і на основі цього розробці заходів щодо їх недопущення або, в гіршому випадку, – компенсації. Це дозволяє сформулювати основну ідею, яка повинна бути покладена в основу сталого функціонування і розвитку туристського підприємства: стійке означає, перш за все, передбачуване і тільки потім кероване певними впливами. В еволюційному плані здатність до передбачення майбутнього є практично єдиним

адаптаційним механізмом, який дозволяє підприємствам туристської індустрії розробити набір попереджувальних заходів, компенсуючи негативні наслідки від настання цих подій [2].

Прогнозні значення основних факторів, що впливають на діяльність туристського підприємства, в подальшому можуть бути використані в загальній схемі управління економічною стійкістю на основі концепції управління за відхиленнями. Основою цієї концепції є оперативне порівняння основних планових (нормативних) і фактичних показників з метою виявлення відхилень між ними і визначення взаємозв'язку і взаємозалежності цих відхилень на підприємстві з метою впливу на фактори, що призводять до втрати стійкості підприємства. Для формування ефективного механізму управління за відхиленнями необхідно виявляти не окремі фактори, а всю сукупність факторів, що впливають на роботу підприємства. Слід мати на увазі, що різні фактори в різний час можуть надавати різний вплив на економічну стійкість і вимагати застосування різних методів впливу (попередження). Вибір того чи іншого індикатора (показника роботи підприємства) запуску механізму управління за відхиленнями визначається в кожному конкретному випадку індивідуально і залежить від стратегічних і тактичних цілей підприємства, фази життєвого циклу, його можливостей (рівня економічного потенціалу) тощо.

Застосування механізму управління за відхиленнями завершує вибір виду стратегії підприємства туристської індустрії із стабілізації діяльності:

- адаптація, спрямована на розробку заходів щодо пристосування підприємства до впливу на нього середовища функціонування;
- вплив на окремі елементи середовища функціонування підприємства; ухилення від дії дестабілізуючих елементів середовища.

Таким чином, прогнозування і механізм управління за відхиленнями, що використовує його результати, виступають важливим елементом системи управління економічною стійкістю підприємства туристської індустрії. Його метою є постійний контроль ступеня відповідності реальних показників діяльності підприємства прогнозованим (очікуваним) і, в разі критичного перевищення цього відхилення, пошук і використання заходів, спрямованих на усунення відхилень, що виникли, з їх подальшим включенням в стратегію стабілізації діяльності підприємства туристської індустрії.

Список літератури:

1. Тараненко О. О. Прогнозування економічної стійкості підприємств індустрії туризму / О. О. Тараненко // *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. Серія : Економічні науки. – 2017. – № 4. – С. 179–184.
2. Писаревський І. М. Оцінка та прогнозування змін ринку туристських послуг в умовах ризику: методичний підхід / І. М. Писаревський, І. Л. Полчанінова, Т. В. Малишева // *Економічний простір*. – 2015. – № 102. – С. 83–93.